

I. DATOS XERAIS DA MATERIA

a) Nome oficial.	Historia Económica da Empresa
b) Titulación.	ADE
c) Créditos	4.5 (Teóricos 3; Prácticos 1.5)
d) Curso.	Quinto (Esp. Dir. Xeral)
e) Código da materia.	611211613
f) Tipo.	Optativa
g) Impartición.	Cuatrimestre
h) Departamento/s responsable/s.	Economía Aplicada I
i) Profesor/a coordinador/responsable da docencia	

Alberte Martínez López

Información por grupo Grupo único

1) **Nome e apelidos do profesor/a que impartirá docencia**
Alberte Martínez López

2) **Lugar e horario de titorías**
Facultade de CC. Económicas. Andar 3º. Despacho 316
Xoves 9:30 a 15:00 e 16:30 a 17:00

3) **E-mail**
almalo@udc.es

4) **Universidade Virtual**
<https://fv.udc.es/12Ciclo>

5) **Lingua na que se impartirá a docencia**
Galego

II. OBXECTIVOS DA MATERIA

- Estudar e comprender a figura da empresa e do empresario e o seu papel no desenvolvemento económico.
- Posibilitar a análise dos diferentes tipos de empresas incardinados nun contexto histórico.
- Establecer comparacións entre os distintos modelos empresariais ao longo do tempo e dos países.

III. METODOLOXÍA

O curso de **Historia económica da empresa** constará de dúas partes: (a) as **clases teóricas**, que consistirán fundamentalmente no desenvolvemento do programa da asignatura (pódese ver máis abaixo) e (b) as **clases prácticas**, que comprenderán a análise de diverso material cuantitativo, gráfico e documental referente aos temas do programa.

Tendo en conta que os alumnos xa cursaron a asignatura de Historia Económica Mundial, aspectos como o contexto económico xeral e a periodización detallada serán obviados en boa medida e remitidos a calquera manual da devandita materia. Asimesmo, e debido á restricción de tempo a análise da evolución da empresa nas principais economías restrinxirase a algúns países e dun xeito sintético, puidendo en todo caso completar e/ou afondar nos casos nacionais mediante os traballos a realizar para fin de curso.

Ademais das actividades desenvolvidas nas sesións prácticas os alumnos realizarán, con carácter obrigatorio, un ensaio, individual ou en grupo –máximo tres persoas-, que será exposto e debatido ao final do curso.

IV. AVALIACIÓN

Para aprobar a asignatura será preciso superar os distintos exercicios e actividades realizados ao longo do curso, xunto co ensaio obrigatorio final. Este último será valorado tanto na súa parte escrita coma na súa exposición e defensa na aula. Existirá tamén, con carácter voluntario, un exame final no que se valorarán os contidos do programa, incluíndo os labores desenvolvidos nas clases prácticas. A este exame poderán presentarse os alumnos que non superaron a asignatura ou que desexen incrementar a súa puntuación.

Os criterios de avaliación responderán ás seguintes pautas xerais:

- Participación activa nas aulas
- Capacidade de expresión, oral e escrita
- Manexo e dominio do vocabulario específico da asignatura
- Capacidade analítica e sintética
- Capacidade de procura, selección e elaboración de información
- Capacidade de traballo en grupo
- Coñecemento dos contidos do programa, concretados ao través dos obxectivos sinalados en cada tema
- Capacidade de aplicación dos coñecementos adquiridos á interpretación do material estatístico, gráfico e documental
- Destreza na aplicación de técnicas cuantitativas para o tratamento de repertorios estatísticos

V. TEMAS OU BLOQUES DE CONTIDOS

Tema 1. Empresas e empresarios entre a teoría e a historia

1. A Historia da empresa: a súa evolución e aportación ao licenciado en Administración de Empresas.
2. A visión do empresario polos economistas ao longo do tempo.
3. As teorías económicas da empresa: de nexos de contratos a centros de coñecementos e capacidades

Tema 2. A empresa no mundo preindustrial, ss. XIII-XVIII

1. O lento agromar da empresa agraria capitalista
  - a. A transición cara á agricultura capitalista na Europa noratlántica
  - b. As plantacións americanas
2. A empresa comercial e financeira
  - a. A sedentarización do comercio baixomedieval
  - b. As comunidades de comerciantes
  - c. As sociedades mercantís
  - d. As compañías privilexiadas
  - e. A figura dos comerciantes-banqueiros
  - f. As innovacións contábeis e financeiras
3. Os variados modelos organizativos na produción manufactureira
  - a. A organización gremial e a súa decadencia
  - b. O ascenso da industria rural doméstica
  - c. Unha alternativa fallida: a manufactura centralizada

Tema 3. A empresa na revolución industrial, 1760-1870

1. Cambios na organización das empresas
  - a. O novo marco institucional
  - b. O nacemento do sistema fabril
  - c. Cultura empresarial e mundo dos negocios: entre a familia e o contrato
  - d. Os diferentes tipos de empresa
  - e. O financiamento das empresas
  - f. Contabilidade e dirección de empresas
2. As orixes sociais e a formación dos empresarios
  - a. A procedencia dos empresarios
  - b. A formación do empresariado
3. A formación da clase obreira e os novos xeitos de organización do traballo

- a. As orixes do proletariado
  - b. A nova organización laboral e os mecanismos de control
  - c. As consecuencias sobre os traballadores: o debate sobre os niveis de vida dos traballadores
  - d. As reaccións dos traballadores: do ludismo ao sindicalismo
4. A procedencia e formación do persoal directivo, administrativo e técnico

Tema 4. Competencia capitalista e concentración empresarial, 1870-1945

1. A Segunda Revolución Industrial e os seus efectos sobre as empresas
  - a. Os cambios tecnolóxicos na produción: produción en masa *versus* especialización flexíbel
  - b. Os cambios nos mercados e nos sistemas de distribución
  - c. Os cambios nos transportes e nas comunicacións
2. Orixes e rasgos da grande empresa
  - a. A revolución xerencial
  - b. A empresa e o Estado
  - c. A empresa e os traballadores
3. As estratexias de medro das grandes empresas
  - a. A concentración horizontal
  - b. A integración vertical
  - c. A diversificación
  - d. Da competencia polo prezo á competencia polo produto: novas técnicas de marketing e investigación de mercados
  - e. First movers e seguidores: vantaxes e perigos
4. O desenvolvemento da grande empresa nas economías avanzadas
  - a. O capitalismo xerencial en EEUU
  - b. O predominio da dirección persoal en Gran Bretaña
  - c. A cartelización en Alemaña
  - d. O capitalismo cooperativo no Xapón
  - e. A aparición das multinacionais
5. As alternativas á grande empresa
  - a. A persistencia da empresa familiar
  - b. PEMEs, distritos industriais e especialización flexíbel

Tema 5. O apoxeo da grande empresa o o capitalismo xerencial, 1945-1973

1. A difusión do sistema xerencial estadounidense en Europa e Xapón
  - a. O Plan Marshall e a “americanización” de Europa
  - b. O caso xaponés
2. A expansión das empresas multinacionais

3. O medro da empresa pública en Europa
4. A pervivencia do empresario
  - a. A empresa familiar
  - b. PEMES, distritos industriais e especialización flexíbel
5. Os cambios na organización do traballo e nas relacións laborais

Tema 6. A empresa diante dos desafíos da globalización económica, 1973-2003

1. A crise dos setenta e o seu impacto nas empresas
  - a. Incertidume tecnolóxica, fragmentación da demanda e globalización
  - b. Do fordismo ao toiotismo
2. Cambios na organización do traballo e nos mercados laborais
3. Modificacións no control das grandes sociedades anónimas: características e controversias.
4. O novo papel do Estado: desregulación, privatizacións e re-regulacións
5. Diversidade de formas e estratexias empresariais
  - a. A grande empresa xerárquica e globalizada
    - i. De ámbito de produción mundial
    - ii. De ámbito de produción local
  - b. Os distritos industriais
    - i. Nucleados e xerárquicos
    - ii. Cooperativos

VI. RECOMENDACIÓNS

É recomendábel, aínda que non obrigatorio, a comprensión de textos escritos en inglés.

VII. FONTES DE INFORMACIÓN

En xeral, e para facilitar a elección do tema do ensaio e da bibliografía pertinente, pode ser útil a consulta das seguintes obras de referencia:

- GARCÍA RUIZ, J.L. (Coord.) CASADO, J., FATJÓ, P. y NÚÑEZ, G. (1998): *Historia de la empresa mundial y de España*. Madrid, Síntesis.
- GOODALL, F., GOUVIRSH, T. and TOLLIDAY, S. (eds.) (1997), *International bibliography of business history*. London [etc.] Routledge.
- TORRES, E. (1993), *Catálogo de publicaciones sobre la historia empresarial española de los siglos XIX y XX*. Fundación Empresa Pública.
- TORRES, E. y PUIG, N. (1994), "Panorama general de la historia empresarial en España", en NÚÑEZ, G. y SEGRETO, L. (eds.), *Introducción a la historia de la empresa en España*. Abacus, Madrid, pp. 39-65.

- VALDALISO, J. M.^a, y LOPEZ, S. (2000): *Historia económica de la empresa*, Crítica, Barcelona.
- **Publicacións periódicas:** *Business History*, *Business History Review*, *International library of critical writings in business history*, *Japanese yearbook on business history*, *Revista de Historia Económica*, *Revista de Historia Industrial*.
- **Fundación Empresa Pública:** <http://www.funep.es/historia/docphe.htm>
- **Colección de Historia Empresarial da Editorial LID.**

A bibliografía específica recomendada para cada bloque temático do programa e para determinados temas de ensaio colgarase e actualizarase na Facultade virtual.